

NHỮNG VẤN ĐỀ CƠ BẢN VỀ MÔ HÌNH ĐẢM BẢO CHẤT LƯỢNG CỦA MẠNG CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC ASEAN (AUN – QA MODELS)

ThS. Nguyễn Thanh Trọng¹

CN. Mai Thị Huyền Trang²

Bài viết này giới thiệu những vấn đề cơ bản về mô hình đảm bảo chất lượng của Mạng các trường đại học khu vực Đông Nam Á (AUN)³ và đưa ra một vài nhận định về việc vận dụng mô hình AUN – QA, sử dụng bộ tiêu chuẩn AUN – QA vào đánh giá cấp chương trình cho các trường đại học ở Việt Nam.

1. Đảm bảo chất lượng trong giáo dục đại học

Chất lượng trong giáo dục đại học không đơn giản là khái niệm một chiều về chất lượng học thuật mà là một khái niệm đa chiều, là hệ thống quan điểm về nhu cầu và sự mong đợi của các bên liên quan.

Trong tuyên bố thế giới về giáo dục đại học thế kỷ 21 với chủ đề: Tầm nhìn và hành động (tháng 10, 1988), Ủy ban Đánh giá chất lượng xem chất lượng giáo dục đại học như “một khái niệm đa chiều, bao quát tất cả các chức năng và hoạt động của việc đánh giá chất lượng giáo dục đại học: hoạt động giảng dạy và chương trình giáo dục, hoạt động nghiên cứu và học thuật, đội ngũ giảng viên, nhân viên, sinh viên, tòa nhà học tập, cơ sở vật chất, trang thiết bị học tập, phục vụ cộng đồng và môi trường học thuật. Tự đánh giá và đánh giá ngoài là hoạt động thiết yếu cho việc đẩy mạnh chất lượng giáo dục và

---

¹ Trưởng Phòng Đảm bảo và Đánh giá chất lượng.

² Chuyên viên Phòng Đảm bảo và Đánh giá chất lượng.

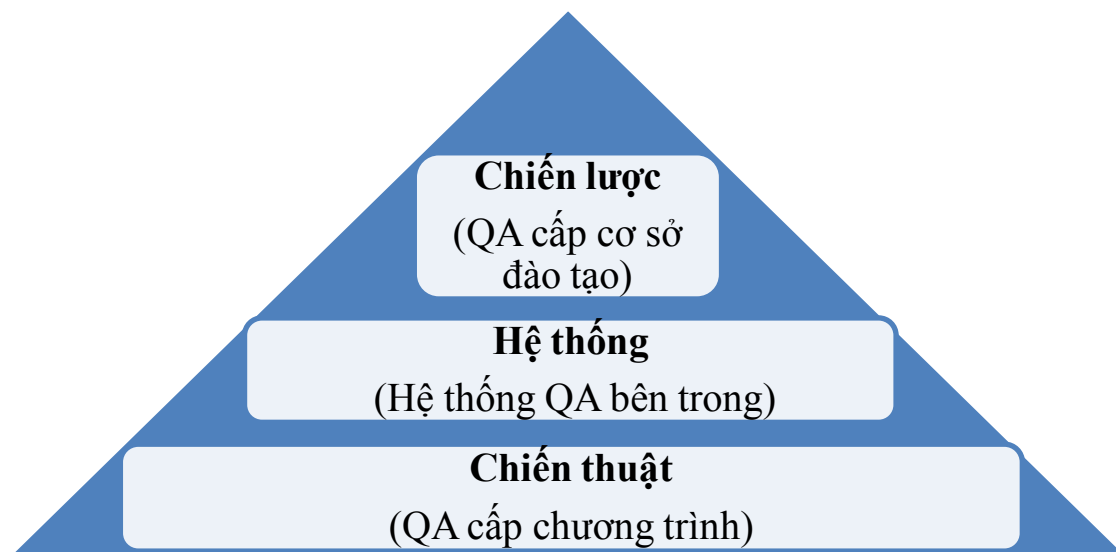
³ Mô hình AUN – QA đề cập trong bài viết được dịch từ Guide to AUN Actual Quality Assessment At Programme Level – Version No. 2.0, June 2011.

phải được thực hiện rộng rãi bởi những người có chuyên môn độc lập hoặc cùng với các chuyên gia quốc tế.”

2. Mô hình AUN - QA

AUN đã nhận thấy tầm quan trọng của chất lượng giáo dục đại học và nhu cầu phát triển hệ thống đảm bảo chất lượng để nâng cao chất lượng đào tạo, cải tiến nền giáo dục, tăng cường hoạt động nghiên cứu, phục vụ cộng đồng trong các trường đại học thành viên của AUN. Năm 1998, AUN đã tranh luận các sáng kiến và đưa đến sự phát triển mô hình đảm bảo chất lượng AUN. Trong thập niên cuối của thế kỷ 20, mô hình đảm bảo chất lượng AUN đã được xúc tiến, phát triển và triển khai thực hiện các hoạt động đảm bảo chất lượng dựa trên sự trải nghiệm, các hoạt động đảm bảo chất lượng được chia sẻ, kiểm tra, đánh giá và cải thiện.

Mô hình AUN-QA gồm chiến lược, hệ thống và chiến thuật (xem hình 1), đảm bảo chất lượng bên trong (IQA) và đảm bảo chất lượng bên ngoài (EQA) - bao gồm kiểm định chất lượng.

Hình 1- Mô hình AUN-QA cho giáo dục đại học

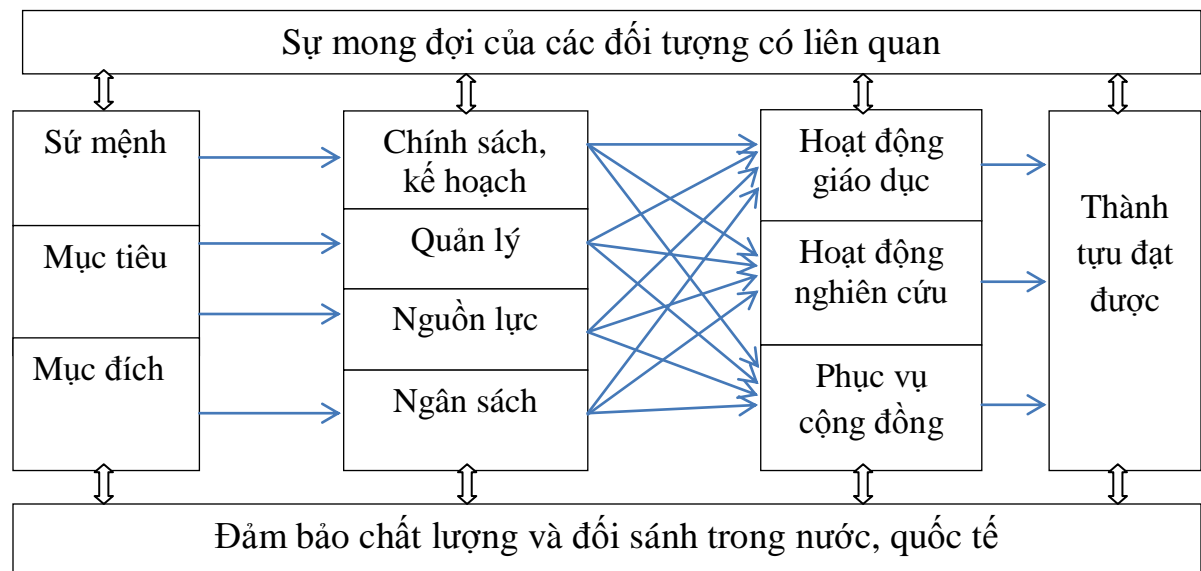
Đảm bảo chất lượng bên trong (IQA) là đảm bảo cho cơ sở đào tạo, một hệ thống hay một chương trình có chính sách và cơ chế hoạt động đáp ứng những mục tiêu và chuẩn mực.

Đảm bảo chất lượng bên ngoài (EQA) được thực hiện bởi một tổ chức hoặc cá nhân bên ngoài cơ sở đào tạo. Đánh giá viên đánh giá hoạt động của cơ sở đào tạo, hệ thống hay chương trình để quyết định xem mức độ đáp ứng những tiêu chuẩn.

Kiểm định chất lượng là tiến trình đánh giá chất lượng từ bên ngoài, được sử dụng trong giáo dục đại học nhằm đảm bảo và nâng cao chất lượng giáo dục của trường đại học và các chương trình để được công nhận là đáp ứng các tiêu chí, chuẩn mực và khảng định chất lượng giáo dục của chương trình, cơ sở đào tạo.

2.1 Mô hình AUN-QA cấp trường

Chiến lược đảm bảo chất lượng đối với cấp trường xoay quanh 11 tiêu chí được minh họa trong hình dưới đây.

Hình 2 – Mô hình AUN-QA cấp trường

Chiến lược đảm bảo chất lượng đối với cấp trường xuất phát từ sự đòi hỏi của các đối tượng có liên quan, được thể hiện trong tầm nhìn, sứ mệnh, mục tiêu và mục đích hướng đến của trường đại học. Điều này có nghĩa là hoạt động đảm bảo và đánh giá chất lượng sẽ luôn bắt nguồn từ các câu hỏi về sứ mệnh và mục tiêu (cột 1) và kết thúc bằng những thành tựu đạt được (cột 4) để đáp ứng sự mong đợi của các đối tượng có liên quan.

Cột thứ 2 chỉ ra cách một trường đại học lên kế hoạch để đạt được các mục tiêu:

- Lồng ghép mục đích cần đạt được vào các chính sách và chiến lược phát triển.
- Cấu trúc và phương thức quản lý của trường đại học.
- Quản trị nguồn lực con người: nguồn nhân sự nhằm đạt được các mục tiêu.
- Ngân sách cần có để đạt được các mục tiêu.

Cột thứ 3 chỉ ra hoạt động cốt lõi của một trường đại học.

- Hoạt động dạy và học tập.
- Hoạt động nghiên cứu.
- Đóng góp cho xã hội và thúc đẩy, phát triển cộng đồng.

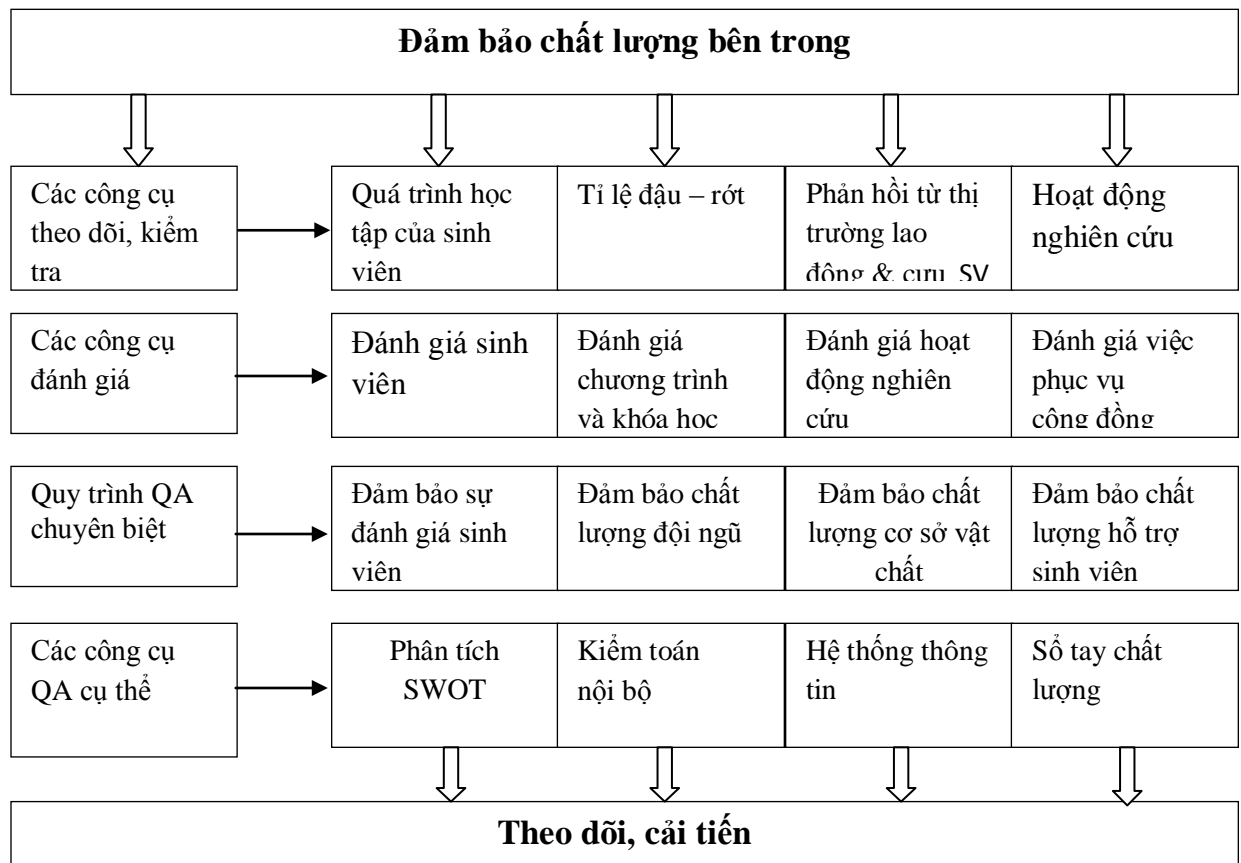
2.2 Mô hình AUN-QA về hệ thống đảm bảo chất lượng bên trong (IQA)

Để liên tục cải tiến, trường đại học cần tổ chức hệ thống đảm bảo chất lượng một cách có hiệu quả và thực hiện các chuẩn mực đề ra để tiến tới đạt được một nền giáo dục hoàn hảo.

Mô hình AUN-QA về IQA của trường đại học bao gồm 11 tiêu chí, xoay quanh các lĩnh vực sau:

- Khuôn khổ đảm bảo chất lượng nội bộ;

- Các công theo dõi, kiểm tra;
- Các công cụ đánh giá;
- Quy trình đảm bảo chất lượng chuyên biệt cho các hoạt động cụ thể;
- Các công cụ đảm bảo chất lượng cụ thể;
- Và theo dõi các hoạt động để thực hiện cải tiến.

Hình 3- Mô hình AUN-QA về hệ thống IQA

Một hệ thống đảm bảo chất lượng bên trong trường đại học là tổng thể các hệ thống, nguồn lực và thông tin dành cho việc thiết lập, duy trì và cải thiện chất lượng và tiêu chuẩn của hoạt động giảng dạy, học tập, nghiên cứu và phục vụ cộng đồng. Đó là một hệ thống mà dưới sự tác động của nó, nhà các quản lý và nhân viên hài lòng với cơ chế kiểm soát đang hoạt động để duy trì và nâng cao chất lượng trong giáo dục đại học.

2.3 Mô hình AUN-QA đối với cấp chương trình

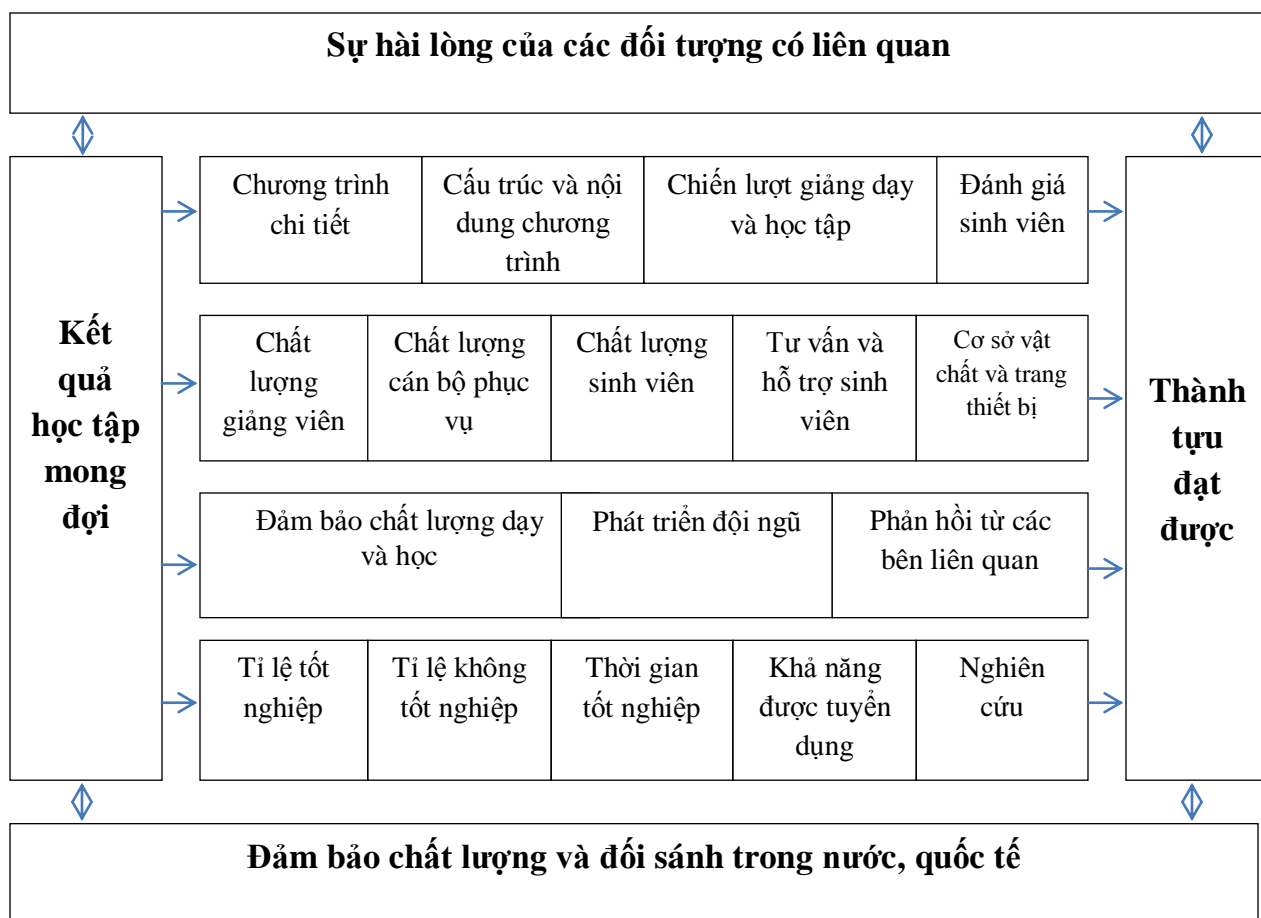
Mô hình AUN-QA đối với cấp chương trình chú trọng vào hoạt động giảng dạy và học tập với các hướng tiếp cận:

- Chất lượng đầu vào
- Chất lượng của quá trình
- Chất lượng đầu ra

Nhằm tăng cường và duy trì công tác đảm bảo chất lượng trong giáo dục đại học, AUN đã rà soát tài liệu hướng dẫn và quy trình AUN-QA. Mô hình AUN-QA đối với cấp chương trình ban đầu đã có những điều chỉnh (từ cuối năm 2010) để nâng cao khả năng triển khai, hiệu quả đánh giá và tác động. Nguyên bản và bản điều chỉnh của mô hình AUN-QA được minh họa tương ứng ở hình 4 và hình 5 dưới đây.

Hình 4- Mô hình AUN-QA cấp chương trình trước khi điều chỉnh

Hình 5 – Mô hình AUN-QA cấp chương trình đã được điều chỉnh

Mô hình AUN-QA cấp chương trình bắt đầu bằng tiêu chuẩn về chuẩn đầu ra (kết quả học tập mong đợi) (Cột 1). Có 4 dòng ở giữa mô hình và dòng đầu tiên đề cập đến câu hỏi chuẩn đầu ra được lồng ghép vào chương trình giáo dục như thế nào; và làm thế nào để có thể đạt được chuẩn đầu ra thông qua hoạt động giảng dạy, chiến lược học tập và việc đánh giá sinh viên.

Dòng thứ 2 xem xét đến đầu vào của tiến trình bao gồm đội ngũ giảng viên, đội ngũ nhân viên hỗ trợ; chất lượng sinh viên; tư vấn và hỗ trợ sinh viên; trang thiết bị và cơ sở vật chất.

Dòng thứ 3 đề cập đến quy trình đảm bảo chất lượng giảng dạy, học tập, phát triển đội ngũ và ý kiến phản hồi của các đối tượng có liên quan.

Dòng thứ 4 tập trung vào kết quả của quá trình học tập bao gồm tỉ lệ sinh viên tốt nghiệp, tỉ lệ sinh viên không được tốt nghiệp, thời gian tốt nghiệp trung bình, khả năng được tuyển dụng và các hoạt động nghiên cứu.

Cột cuối cùng hướng đến thành quả đạt được và kết thúc với sự hài lòng của các đối tượng có liên quan, tiếp tục cải tiến hoạt động đảm bảo chất lượng và đối sánh trong nước, quốc tế.

Mô hình AUN – QA cấp chương trình sau khi được điều chỉnh có 15 tiêu chuẩn thay vì 18 tiêu chuẩn như trước đây.

Các tiêu chuẩn AUN-QA trước 2011	Các tiêu chuẩn AUN-QA hiện nay
1. Mục đích, mục tiêu; kết quả học tập mong đợi	1. Kết quả học tập mong đợi
2. Chương trình chi tiết	2. Chương trình chi tiết
3. Nội dung chương trình	3. Cấu trúc và nội dung chương trình
4. Tổ chức chương trình	
5. Quan điểm sư phạm và chiến lược dạy/ học	4. Chiến lược dạy và học
6. Đánh giá sinh viên	5. Đánh giá sinh viên
7. Chất lượng giảng viên	6. Chất lượng giảng viên
8. Chất lượng đội ngũ hỗ trợ	7. Chất lượng đội ngũ hỗ trợ
9. Chất lượng sinh viên	8. Chất lượng sinh viên
10. Tư vấn, hỗ trợ sinh viên	9. Tư vấn, hỗ trợ sinh viên
11. Trang thiết bị và cơ sở vật chất	10. Trang thiết bị và cơ sở vật chất
12. Quy trình đảm bảo chất lượng dạy và học	

13. Lấy ý kiến sinh viên	
14. Thiết kế chương trình	11. Quy trình đảm bảo chất lượng dạy và học
15. Hoạt động phát triển đội ngũ (giảng viên, nghiên cứu viên và nhân viên hỗ trợ)	12. Hoạt động phát triển đội ngũ (giảng viên, nghiên cứu viên và nhân viên hỗ trợ)
16. Phản hồi của các bên liên quan	13. Phản hồi của các bên liên quan
17. Đầu ra	14. Đầu ra
18. Sự hài lòng của các bên liên quan	15. Sự hài lòng của các bên liên quan

Hình 6- So sánh các tiêu chuẩn AUN-QA đối với cấp chương trình trước và sau khi điều chỉnh

3. Vận dụng mô hình AUN –QA và sử dụng bộ tiêu chuẩn AUN-QA đánh giá cấp chương trình ở Việt Nam.

Trong bối cảnh giáo dục đại học Việt Nam còn nhiều yếu kém so với nhiều nước trong khu vực và trên thế giới thì việc lựa chọn vận dụng mô hình QA của các nền giáo dục phát triển để cải thiện chất lượng giáo dục đại học và hội nhập vào nền giáo dục toàn cầu là yêu cầu thiết yếu. Trong xu thế và bối cảnh đó, theo chúng tôi, mô hình AUN-QA là sự lựa chọn phù hợp cho các trường đại học Việt Nam, với ba lý do cơ bản sau:

Một là, mô hình AUN-QA có sự liên kết với hệ thống đảm bảo chất lượng của khu vực và toàn thế giới, vì vậy nó có thể áp dụng vào các trường đại học của Việt Nam nói riêng và ASEAN nói chung.

Hai là, mô hình AUN-QA được thiết kế rõ ràng, cụ thể và không quá xa lạ với cách thức quản trị giáo dục đại học ở Việt Nam. Đồng thời nó cũng đặt ra những yêu cầu quan trọng đòi hỏi các trường đại học Việt Nam phải có những điều chỉnh trong các hoạt động cơ bản của một trường đại học. Đó là

các hoạt động phải được xác định và dựa trên các chuẩn mực, phải được đánh giá, cải thiện, hướng đến sự hài lòng của các bên liên quan và có sự đối sánh với các trường đại học, các chương trình trong nước và quốc tế. Những yêu cầu này là hoàn toàn phù hợp với quá trình cải cách giáo dục đại học ở Việt Nam để nâng cao chất lượng và hội nhập vào nền giáo dục toàn cầu.

Ba là, mô hình được xây dựng và sử dụng bởi AUN, trong đó có sự tham gia của các trường đại học lớn, có uy tín trong khu vực. Với thực trạng phát triển của các trường đại học Việt Nam hiện nay (chưa có trường nào nằm trong bảng xếp hạng của các tổ chức kiểm định, QA có uy tín) thì việc sử dụng mô hình này và tham gia đánh giá ngoài chương trình theo AUN – QA là vừa sức với các trường đại học Việt Nam, là những bước đi quan trọng để các trường đại học Việt Nam hội nhập và khẳng định uy tín trong khu vực và quốc tế.

Tài liệu tham khảo:

1. *AUN Secretariat , Guide to AUN Actual Quality Assessment At Programme Level – Version No. 2.0, June 2011.*
2. *Trung tâm Khảo thí và Đánh giá chất lượng đào tạo, ĐHQG – HCM, Tài liệu tập huấn Tự đánh giá cấp chương trình đào tạo theo bộ tiêu chuẩn AUN – QA, tháng 2 – 2011.*